SORTLAND KOMMUNE

Arkivsaknr.:	26/2127
Dok.nr:	26/10455
Arkiv:	FA
Saksbehandler:	Carl Birkelid Christiansen
Dato:	20.04.2026

Orienteringssak - Status og orientering om arbeid med VVA-infrastruktur

Utvalgssaksnr.	Utvalg	Møtedato
O - 016/26	Driftsutvalget	10.06.2026

KOMMUNEDIREKTØRENS INNSTILLING
Driftsutvalget tar saken til orientering.

Nye opplysninger

Driftsutvalget behandling - 10.06.2026 - O-016/26

BEHANDLING I MØTE

Forslag fra politikere

Ingen muntlig orientering.

Prosjektingeniør Jim Roger Haugnes svarte på spørsmål.

Votering:

Saken enstemmig tatt til orientering.

Driftsutvalget O - 016/26 VEDTAK:
Driftsutvalget tar saken til orientering.

KORT BESKRIVELSE AV SAKEN
Administrasjonen, ved enhet infrastruktur orienterer politisk ledelse om pågående arbeid tilknyttet vei, vann og avløp (VVA), prioriteringer fremover, hvordan dette påvirker arbeid med byplan, arealplan, og annet planarbeid tilknyttet fag.

FAKTA I SAKEN
Sortland kommune sender inn søknad om utslippstillatelse til Statsforvalteren i Nordland innen

01.06.2026. Det er per dags dato en rekke investeringsprosjekter pågående, og utfordringer tilknyttet disse. Sortland by har over tid vokst til et slikt nivå at vi nå trer inn i kapittel 14 i forurensingsforskriften, og Statsforvalteren overtar forurensningsmyndigheten der kommunen selv har hatt dette tidligere. Bakgrunnen er at utslippet fra Sortland by er nå oversteget 10.000 personekvivalenter. Sortland kommune vil fortsette å være forurensningsmyndighet for andre områder og anlegg i kommunen, som omfattes av kapittel 12 og 13, herunder eksempelvis Strand, Sigerfjord, Eidsfjord, Hognfjord, Holand/Kleiva og andre bygder, samt spredt bebyggelse rundt i kommunen.

VURDERING

Det er en rekke utfordringer fagavdelingen arbeider med for tiden. I forbindelse med å søke utslippstillatelse må det vurderes ulike lokasjoner for et nytt renseanlegg. I søknaden må det leveres minst tre alternativer, men kan være flere. Per dags dato har fagavdelingen funnet tre mulige lokasjoner; i industriområdet i Vestmarka/Selnes, Strand eller Kringelen. Orientering om dette arbeidet, og svar fra Statsforvalteren i forbindelse med utslippstillatelse vil videre fremgå som sak til politisk behandling i løpet av høsten.
Det er gunstig at arbeid med kommuneplanens arealdel og byplan, samt at kommunedelplan for avløp og vannmiljø skal pågå samtidig. Fagavdeling for VVA er involvert av planavdelingen for dette arbeidet, og arbeidet med kommunedelplan for vann, og avløp vil pågå i samme tidsperiode. Plasseringen av renseanlegget, mulige pumpestasjoner og annen infrastruktur vil kunne reguleres ikke bare i kommunedelplanen, men i areal- og byplanen også. Dette gir en bedre mulighet til å få en helhet i planene, og forutsigbarhet for private og offentlige aktører, innbyggere og kommunen selv.

Valget av lokasjon for nytt renseanlegg vil sette rammene for en stor del av arbeidet som følger investeringsmidlene, avsatt i økonomiplanen. Ved et sentralt renseanlegg vil spillvann måtte pumpes gjennom pumpestasjoner, frem til renseanlegget. Dette betyr at alle prosjekter som omhandler pumpestasjoner, må bygges på slik måte at pumpestasjonene vil kunne pumpe i retning renseanlegget. Sagt simplere, ingen pumpestasjoner bør etableres før lokasjon er avgjort (ved mindre en kan sikre at den vil kunne brukes uavhengig av renseanleggets plassering, dette gjelder eksempelvis renovasjon av noen eksisterende pumpestasjoner).

Det viktigste arbeidet kommunen kan drive frem til lokasjon er avgjort, er separering og renovering av avløpsnettet. Dette innebærer å grave opp kommunale ledningstraseer, å legge nye spillvannsledninger (ofte kalt kloakk). I tillegg legges det ofte overvannsledninger, og ny vannledning dersom dette er hensiktsmessig. Dette vil samtidig kreve at det settes ned nye kummer til sine respektive ledningstyper. Separeringsprosjektene har som hensikt å sikre at bare spillvann går til renseanlegg, at ledningene har kapasitet til nåværende abonnenter og kommende utbygging, og at dette kan driftes på en hensiktsmessig og besparende måte.
Vår største utfordring er fremmedvann i spillvannsledninger, i form av overvann som lekker inn i spillvannsnettet, samt feilkoblinger av overvann/dreneringsanlegg på kommunalt anlegg. I tillegg har kommunen flere "fellesledninger" med både spillvann og overvann. Kommunen har ved større nedbørsmengder, gjerne kombinert med snøsmelting opplevd at avløpsnettet er fylt så tett at hus opplever tilbakeslag som følge av manglende kapasitet. Ved separering forebygger man slike hendelser.

Ved separering vil normalt sett abonnentene måtte utbedre sine ledninger, dersom de ikke har dette separert fra sine boliger. Dette er ikke særskilt Sortland kommune, og er vanlig praksis landet over. Hjemmel for dette fremgår av Lov om kommunale vass- og avløpsanlegg (vass- og avløpsanleggslova), §§ 7 og 8, i kombinasjon med plan- og bygningslovens §§ 27-1 og 27-2. Særlig eldre boligområder vil berøres av dette, da dette er områder som kan ha blitt bygd ut før separering av spillvann og overvann/drens var normalt. Dette plikter abonnentene å gjøre, etter nevnte lovverk, samt standard abonnementsvilkår vedtatt gjennom den lokale VA-gebyrforskriften. Dette kan medføre kostnader for den enkelte abonnent, som oppleves store. Til tross for dette, er det regulert sentralt i lov at abonnenten pliktes å gjøre dette.

Ved separeringsprosjektering vil det naturligvis forsøkes å holde kostnadene på lavest mulig nivå, og legge til rette for at eventuelle utbedringer for tilknyttede abonnenter begrenses i den grad det er mulig.

Kommunen har for øvrig ikke anledning til å subsidiere disse tilknytningskostnadene eller utbedringer på privates stikkledninger, etter selvkostbudsjettet, da dette bryter med selvkostprinsippet. Kommunens egne frie midler kan derimot benyttes.

Personalmessige forhold
Per dags dato er det manglende kapasitet til å påta seg nye prosjekter i enheten. Større prosjekter slik som gang- og sykkelvei i Sigerfjord, sammenkobling av Bjørklundveien/Vesterveien, utrykningsveien, flerbrukshall m.m. gjør at fremdrift på andre VVA-prosjekter svekkes. Fremdriften på prosjekt generelt, svekkes grunnet manglende eiendomsforvalter/jurist som kan ivareta rollen som kommunens representant ved eiendomserverv, rettighetserverv, utarbeidelser av arbeidsavtaler og innhentelser av arbeidstillatelser, med mer. Etterslepet blir ikke mindre, behovet for å styrke kapasiteten til å drive frem prosjekt er tydelig.

Medvirkning fra Eldreråd, Råd for personer med funksjonsnedsettelse, Ungdomsråd
Ikke vurdert relevant i denne sak.

Økonomiske forhold
107 millioner er avsatt på ulike prosjekt for 2026. Å anvende disse midlene i denne perioden på en hensiktsmessig måte, er usannsynlig gitt kapasiteten til å fremdrive prosjekt fra start til slutt. Det vil bli forsøkt å utnytte disse midlene, så godt som mulig. Dersom eksterne konsulenter skal benyttes for å drive frem prosjekter, vil dette samtidig medføre større kostnader, der de samtidig ville måttet bli fulgt opp av fagavdeling i Sortland kommune, som igjen vil være ressurskrevende. Simpelt sagt, er dette ikke nødvendigvis en problemstilling der bruk av midler på eksterne konsulenter løser problemet.

Folkehelse
Ved manglende utbedringer av VA-infrastruktur, vil uønskede hendelser kunne oppstå. Forurensing kan være skadelig på flere måter, både i form av innlekking i infrastruktur tilknyttet vannforsyning, opphopning av tette avløpsrør som medfører ulike farer.

Klima-, miljø- og naturforhold
Utbedring av VVA-infrastruktur utbedrer og forebygger forurensing, og forebygger negative endringer i naturforholdene i kommunen; både på land, bekker, elver, myr og i sundet generelt.

KONKLUSJON
Administrasjonen anbefaler at Driftsutvalget tar saken til orientering.

Vedlegg:
Orienteringssak - Status og orientering om arbeid med VVA-infrastruktur